

AJuPID означава Достъп до Правосъдие за Хората с Интелектуални Затруднения.

AJuPID е проект с 10 партньори от 6 европейски държави.

Партньорите по проекта искат да подобрят достъпа до правосъдие за хората с интелектуални увреждания.

За да направим това:

- Ние сравняваме законите във всяка страна.
- Ние обещаваме членовете на семействата, приятелите и други хора По-добре да подкрепят хората с увреждания, когато вземат решения.
- Издирваме практики, които подкрепят по-добре хората при вземането на самостоятелни решения.
- Информираме съдии и служители в съда за хората с увреждания и техните права.

В бъдеще, се надяваме, че няма повече настойници и попечители да вземат решения вместо хората с увреждания.

Надяваме се, че поддръжници ще помагат на хората с увреждания да вземат сами своите решения.

Ние се надяваме, че съдиите и служителите в съда ще разбират по-добре правата и нуждите на хората с увреждания по време на съдебните процедури.

AJuPID

Access to Justice for Persons with Intellectual Disabilities

c/o FEGAPEI, 14 rue de la Tombe-Issoire - 75014 Париж – ФРАНЦИЯ
тел.: +33 (0) 43 12 19 19 - Имейл: contact@ajupid.eu

www.ajupid.eu

Copyright © 2015, Всички права запазени - AJuPID

Достъп до правосъдие на хората с интелектуални затруднения

Конвенция на Организацията на Обединените нации за правата на хората с увреждания

Член 12 Равнопоставеност пред закона

[...] 2. Държавите - страни по настоящата Конвенция се задължават да признават правосубектността на хората с увреждания равноправно с всички останали във всички сфери на живота.
3. Държавите - страни по настоящата Конвенция се задължават да предприемат подходящи мерки за осигуряване достъп на хората с увреждания до необходимата им подкрепа за упражняване на тяхната правосубектност. [...]

Член 13 Достъп до правосъдие

1. Държавите - страни по настоящата Конвенция се задължават да осигурят на хората с увреждания ефективен достъп до правосъдие, равноправно с всички останали, включително чрез предоставяне на процедурни и подходящи за възрастта им улеснения за упражняване на тяхната роля като преки и непреки участници, включително свидетели, във всякакви съдебни процедури, включително в следствената и други предварителни фази. [...]

Тази публикация беше осъществена с подкрепата на Програмата за гражданско правосъдие на Европейския съюз. За съдържанието и носят единствено отговорност партньорите по проекта AJuPID и то по никакъв начин не отразява гледната точка на Европейската комисия.

Проектът

► Коопнху

Около 4.5 милиона души с интелектуални затруднения живеят в Европейския съюз (EU). Много хора с увреждания са ограничени по отношение на самостоятелното упражняване на техните права. Те имат настойник или попечител, който взема повечето или всички решения от тяхно име. Самостоятелното упражняване на права от тези хора също така е ограничено поради липса на достъп или подходящи средства за улеснение.

Конвенцията на Организацията на Обединените нации за правата на хората с увреждания (КООНПХУ) утвърждава правомощието за пълно самостоятелно упражняване на правата и на правото на достъп до правосъдие в Член 12 и Член 13. Хората с интелектуални затруднения трябва да могат да взимат юридически обвързващи решения по отношение на самите тях, както и да имат достъп до правосъдната система по същия начин, както и всички останали лица.

► Проектът AJuPID и неговите мероприятия

Проектът Достъп до правосъдие на хората с интелектуални затруднения to (AJuPID) има за цел да информира потенциалните поддръжници (членове на семействата, професионалистите и другите хора с увреждания), също така и персонала в правораздаването, относно правата на хората с интелектуални затруднения и за това, как да бъдат адекватно подкрепени.

Проектът включва обучение, повишаващи чувствителността мероприятия, уебсайт и Пътеводител /Наръчник/ на обещаващите практики. Тези средства се базират на доклада от сравнителното проучване на правните системи в пет държави- България, Финландия, Унгария, Франция и Ирландия- за правоспособността и достъпът до правосъдие на хората с увреждания.

Проектът AJuPID е съфинансиран от Генералния Директорат за Правосъдие на Европейската Комисия.

Партньори

Проектът AJuPID има участници от 6 държави. Пет от тях предоставят услуги за хората с интелектуални затруднения. Научния комитет и Комитетът по етика съветват партньорите по отношение на КООНПХУ във връзка с резултатите и средствата, които използва проектът AJuPID. Европейската Асоциация на Социалните служби за хората с увреждания също споделят резултатите от проекта с всички, който биха могли в бъдеще да извлекат потребност из целия Европейски съюз.

Какво е подкрепено вземане на решение?

Следвайки въведението, по силата на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, законите, които уреждат упражняването на правоспособността, много повече трябва да зачитат волята и предпочитанията на индивида, отколкото да допускат вземането на решения вместо лицата, извършвано в името на приетото за „най-добрия интерес“ за това лице.

► Волята и предпочитанието срещу „най-добрия интерес“

Обичайно, законът в много страни осигурява възможност за определяне на „някай, който да взема решения вместо лицето“, за което се смята, че няма ментална или юридическа способност да действа самостоятелно в различни сфери на своя живот (такива като определянето на начина живот, финансови или свързани с решенията по отношение на здравните грижи). Решенията направени от някой друг вместо лицето, са обикновено основани на това, което се приема за „най-добър интерес“ по отношение на лицето, за което се отнасят в противовес на това, тези решения да се вземат въз основа на собствените воля и предпочитание на това лице.

► Различни възможности за подкрепа

Подкрепеното вземане на решения се отнася за решения, направени от самото лице, за негова собствена сметка, с подкрепа от други лица, с цел да бъде упражнена неговата собствена правоспособност. Режимът на подкрепеното вземане на решения може да включва разнообразни възможности за подкрепа, който дават предимство на волята и предпочитанията на лицето и осигуряват защита на всички негови права, включително тези, които се отнасят до автономията и свободата от злоупотреба и лошо отношение.

► Различни средства за комуникация

При общуване, с цел да изрази волята и предпочитанията си, лицето има право да:

- Комуникира по всякакъв начин, който му дава възможност да бъде разбран; и
- Има своите културни и лингвистични особености, които да бъдат зачетени и уважавани.

Когато моментната воля и предпочитания на лицето не могат да бъдат определени, поддръжникът трябва да отрази „правата, волята и предпочитания“ на (Член 12(4)), което включва предприемане на действия въз основа на това, какво лицето най-вероятно би пожелало, въз основа на наличната информация, включително като се консултира с членовете на семейството, гледачите и други значими хора в живота на човека.

Ако не е възможно да се определи какво най-вероятно лицето би желало, поддръжникът трябва да действа така, че да предяви и поддържа човешките права на лицето и да постъпи по начин, който най-малко засяга тези права.

Доколкото режимът на подкрепеното вземане на решения може да се има различни форми, те трябва да бъдат в съответствие с Чл.12 (ООНПХУ) и да са налични за всички, дори за тези със сложни комуникационни и силно подчертани нужди от подкрепа.

Доклад във връзка с изследването

► Сравнително законодателство

През 2014 г. беше публикуван доклад от проучване, което очертаваше щрихите и правеше сравнение на съществуващите законодателства и политики в отделните страни, което включително вземаше под внимание ролята на настойниците и попечителите широките поддръжници и персонала в правораздаването. Докладът дава сравнително изследване на бариерите за достъпа до правосъдие, както във всяка от юрисдикциите, така и на ниво Европейски съюз (ЕС).

► Главните открития

Петте държави, имани пред вид, се различават по отношение на особената същност на системите за настойничество/ попечителство, а също и по наличните механизми за достъп до правосъдие. Така във всички страни е ясно, че :

- Изследването осветлява незаинтересованата същност на законите и политиките, свързани с настойничеството и попечителството и с достъпа до правосъдие на пълнолетните хора с интелектуални увреждания;
- Правителствата са неуверени относно пълното разбиране на „промяната на парадигмата“, заложената в ООНПХУ за постигане на трансформация от вземане на решения вместо лицето до подкрепеното вземане на решения;
- Дори правителствата, който са по-напреднали в този вид зачитане, са останали внимателни в развиването на алтернативи, които биха заместили напълно вземането на решения вместо лицата.

Всъщност, принципното заключение на доклада е, че остава „празнина в реализацията“ при постигането на достъп до правосъдие и признаване пред закона за пълнолетните лице с интелектуални затруднения.

Следователно, премахването на вземането на решения вместо лицата като един крайъгълен камък в законодателството, отнасящо се за хората с интелектуални затруднения, си остава едно съществуващо предизвикателство.

► Пример

Осемнадесет годишен младеж с интелектуални затруднения е приключил задължителното образование и сега би могъл или да работи или да започне някаква форма на професионално обучение. Според мнението на своя поддръжник, би било по-разумно, младежът да продължи с по-нататъшното си обучение. (това би бил обективният „най-добър интерес“). Въпреки това, мъжът предпочита да работи (това е неговата воля и предпочитание). Позовавайки се на подкрепеното вземане на решения, поддръжникът би трябвало да уважи волята на младия човек и да му помогне да намери своя път в живота.

Обещаващи практики

► Ръководство

Проектът AJuPID е разработил „Пътеводител /Наръчник/ на обещаващите практики за самостоятелното упражняване на права и достъп до правосъдие“.

Той включва 13 практики основани на ООНПХУ който са в подкрепа на хората с увреждания ,за да се радват на самостоятелното упражняване на своите права и да получат достъп до правосъдие наравно с останалите. Ръководството включва практики от всички страни-партньори.Обещаващите практики:

- Подкрепят хората с интелектуални затруднения във вземането на свои собствени решения или като се обръщат директно към правосъдието по такъв начин, че да имат самостоятелност и контрол върху собствения си живот;
- Се основават върху разкриването на волята и предпочитанията но лицата и подкрепят вземането на техни собствени решения , вместо просто да действат според техния „най-добър интерес“.

Някой от практиките може да не са били създадени специално за хора с интелектуални затруднения. Въпреки това, те са приспособени и по този начин могат да бъдат използвани за подпомагане на хора с интелектуални затруднения. Някои от обещаващите практики също така помагат на хората да постигнат по-голям контрол над живота си по-генерално, което би могло да бъде решителна стъпка в придобиването или в осигуряването на самостоятелно упражняване на права.

Препоръки

При осъществяването на прехода от вземане на решения вместо лицето до подкрепено вземане на решения е ясно, че правителствата са неуверени за това как биха могли по пълно да реализират „промяната в парадигмата“ на чл.12, включително и по отношение на чл.13 от ООНПХУ. В тази връзка, ние препоръчаме на правителствата, имайки предвид приложението на съществуващите механизми да заместят рамката на настойничеството/попечителството , преценката на менталния капацитет и вземането на решения според „най-добрия интерес“ с режим на подкрепено вземане на решенията.

Това би могло да включва:

ПРЕДПРИЕМАНЕ на законова реформа за замяна на преценката на менталния капацитет с осигуряване на подкрепа за самостоятелно упражняване на правата;

ПРИОРИТИЗИРАНЕ на приоритетно място на волята и предпочитанията на съответния човек с интелектуални увреждания вместо модела на „най-добрия интерес“;

РАЗВИВАНЕ на подкрепеното вземане на решения в политика и практика чрез насочване до възможната степен към поощряване на добрите практики на международно ниво;

СЪЗДАВАНЕ на ясна информация и предоставяне на наличните ресурси за подпомагане на хората да преодолеят нарежданията на настойника/ попечителя и организиране на алтернативна подкрепа, която не ограничава самостоятелното упражняване на правата.

Обучение

Партньорите в проекта AJuPID са създали и започнали обучение, което се провежда в България, Финландия, Франция, Унгария и Ирландия.

► Предмет и цел на обучението

Обучението има за цел повишаване на съзнанието и чувствителността към хората с увреждания , а също така и спрямо техните поддръжници. Участниците ще бъдат обучавани относно правата на хората с увреждания на плоскостта на ООНПХУ и по-специално относно самостоятелното упражняване на правата и достъпът до правосъдие.

► Съдържание на обучението

Модулите на обучението включват:

- Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания;
- Комуникация с хората с интелектуални затруднения;
- Връзки със семейството;
- Подкрепено вземане на решения. и
- Обещаващи практики.

Това обучение е подпомогнато от учител с интелектуални затруднения. Това обучение е създадено така, че членовете на семейството, поддръжниците, хората с увреждания и професионално ангажираните могат да споделят своя опит.

Също така, препоръчваме правителствата, имайки пред вид реализацията на съществуващите механизми, да подкрепят достъпа до правосъдие за хора с интелектуални затруднения.

Това би могло да включва:

ПРОВЕРЯВАНЕ на ревизия на специфичните пречки за достъпа до правосъдие, например, липсата на достатъчно добри условия по отношение на говоренето и езика за хората с интелектуални затруднения в правните процедури;

СЪБИРАНЕ на данни за това за какви видове подкрепа сас се обръщали хората с увреждания или са използвали правните процедури;

ОСИГУРЯВАНЕ, че правните процедури-от съдебните зали до административните производства и механизмите за обжалване – са достъпни за хората с увреждания като цяло;

РЕФОРМИРАНЕ на законите по такъв начин, че отказа на осигуряване на добри условия да се счита за акт на дискриминация на основата на увреждане.

► В заключение, важно е да повторим, че дори в съществуващите системи на вземане на решение вместо лицето , се полагат някакви усилия за по-добро зачитане на волята и предпочитанията на пълнолетните хора с интелектуални затруднения. По пътя встрани от системата на настойничеството и попечителството може да запазим съществуващите форми на подкрепа, които поддържат в по-голяма степен, отколкото подкопават правата на възрастните с интелектуални затруднения, и това е по-добре от отхвърлянето на всякакви мерки, които ограничават или отричат правото на самостоятелно упражняване на права на индивида.